

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МІСЬКОЇ МОЛОДІ З РІЗНИМИ ТИПАМИ ПРИВ'ЯЗАНІСТІ ДО МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

С. Л. Грабовська, Т. М. Мандзик (м. Львів)

За допомогою кластерного аналізу виокремлено групи, які об'єднують осіб з різними типами зв'язків з місцем проживання ("неприв'язані", "традиційно прив'язані", "активно прив'язані"), та здійснено їх порівняльний аналіз. Особам, які "активно прив'язані" до місця проживання, притаманний порівняно вищий рівень вияву цінностей доброти та універсальності, ніж особам, які "традиційно прив'язані" до місця проживання. "Неприв'язані" до місця проживання особи порівняно з тими, що мають інші типи прив'язаності, вище цінують безпеку, а "традиційно прив'язаним" особам властиві вищі показники цінності влади. Також особи, які "активно прив'язані" до місця проживання, виявляють значуще вищий рівень сенсожиттєвих орієнтацій, ніж "неприв'язані", особливо за такими показниками, як наявність цілей у житті, рефлексія процесу та результату життя, локус контролю-Я, локус контролю-життя.

Ключові слова: прив'язаність до місця, ціннісні орієнтації, сенсожиттєві орієнтації, молодь.

Постановка проблеми. Цінності часто розглядають як критерії вибору цілей, що спонукають людину до дій у повсякденному житті. Цінності є критеріями, які люди використовують для вибору та пояснення своїх дій, а також для оцінювання інших людей, себе та життєвих подій [1]. Керуючись цінностями, людина легше орієнтується у світі, переповненому можливостями та пропозиціями, швидше і простіше робить вибір, який відповідає її потребам та світогляду. Зокрема, люди часто керуються своїми цінностями, коли обирають місце проживання, способи досягнення цілей та взаємодії з оточенням. Отож цінності більшою мірою є критеріями оцінювання, ставленням суб'єкта, ніж властивостями самих об'єктів [1; 3].

Формування зв'язків з місцем проживання є невід'ємною частиною життя кожної людини, оскільки вся діяльність людини зосереджена в межах певного середовища, яке задовольняє/не задовольняє її потреби. Проте способи, за допомогою яких людина творить такий зв'язок, можуть бути різними. Цінності є добрим індикатором для дослідження соціальних та індивідуальних процесів у суспільстві, а їхній зв'язок з прив'язаністю до місця проживання допоможе більш цілісно розкрити цей феномен, зокрема ідентифікувати особливості ціннісної сфери осіб з різними типами прив'язаності до місця проживання. А це, зрозуміло, дасть змогу краще зрозуміти цілі та особистісні смисли, які спонукають людину формувати

емоційні зв'язки з місцем проживання, а також залишатися в ньому чи мігрувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Прив'язаність до місця розглядають як емоційний зв'язок особи чи групи осіб з місцем, що виражається в належності до місця та ідентифікації з ним [6; 8]. Виходячи з теорії прив'язаності Дж. Боулбі, М. Джуліані визначає прив'язаність до місця так: “Почуття, які ми переживаємо до певних місць і до суспільних груп, які допомагають ці місця визначати і які самі по собі визначаються місцем (дім сім'я, стосунки, друзі), робоче місце (колеги), церква (парафіяни), сусідство (сусіди), місто, країна, континент), безумовно, мають сильний позитивний вплив на визначення нашої ідентичності, на наповнення нашого життя змістом та збагачення його ціннісними цілями і значеннями...” [5, р. 137–138].

Прив'язаність до місця зазвичай означається термінами просторового рівня зв'язку між особою та місцем проживання, рівня її специфічності, характеризується соціальними і фізичними якістьми цього зв'язку та виявляється через емоційні, когнітивні та поведінкові процеси [6]. Таке визначення поділяють І. Альтман, М. Джуліані, С. Льов, Л. Манзо, Л. Сканель, Р. Стедман, Д. Перкінс, Ф. Фортана та ін. [5; 6; 7; 8]. Отже, емоційні аспекти зв'язків людини з місцем проживання поєднуються з їхніми когнітивними (думки, знання, переконання тощо) та поведінковими (дії, поведінка) аспектами. Тож прив'язаність до місця проживання пропонуємо визначати як взаємодію емоцій, афектів, знань та переконань, а також дій особистості щодо конкретного місця її проживання [8].

Ціннісні орієнтації будемо розглядати як відображення у свідомості людини цінностей, які виступають стратегічними життєвими цілями і загальними світоглядними орієнтирами. Ціннісні орієнтації – це інтеріоризовані особистістю цінності соціальних груп, тому цілком виправдано говорити про цінності особистості як про її ціннісні орієнтації [3].

Варто зазначити, що наявні емпіричні дослідження не повною мірою розкривають роль та особливості ціннісних орієнтацій у різних типах прив'язаності до місця. Саме це зумовило дослідження ціннісної сфери особистості під кутом зору її прив'язаності до місця проживання – причому прив'язаності міської молоді, яка є найбільш мобільною групою населення.

Мета статті: визначення індивідуальних психологічних характеристик осіб, зокрема особливостей ціннісної сфери, з різними типами їхньої прив'язаності до місця проживання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення мети було використано психодіагностичні та математично-статистичні методи дослідження. З-поміж психодіагностичних методів було застосовано дві групи опитувальників: перша група дає можливість дослідити психологі-

чний феномен прив'язаності до місця проживання, а друга – ціннісну сферу досліджуваних.

Щоб дослідити феномен прив'язаності особи до місця проживання, було застосовано шкалу *“Прив'язаність до місцевості”* М. Левіцької [6]. Твердження шкали стосуються почуттів та думок особи щодо місця її проживання та визначають показники:

- щоденної прив'язаності, яка відображає звичаєву укоріненість людини в місці проживання, дотримання традиції проживання в цьому місці та оберігання його *“духу”*;
- ідеологічної прив'язаності, яка відображає бажання пізнати місце *“зсередини”*, дослідити його неповторність та знайти своє персональне місце в його межах;
- відсутності прив'язаності, яка вказує на те, що людина може спокійно переміщуватися з місця на місце; для неї головнішими є умови, в яких вона зможе реалізуватися та бути задоволеною життям, ніж власне географічна місцевість.

Також було застосовано шкалу *“Прив'язаність до місця”* М. Левіцької, що дає змогу виявити рівень емоційного зв'язку, який людина встановлює з місцем проживання [6].

Для дослідження ціннісних орієнтацій особистості було використано методику *“Цінності”* Ш. Шварца (частина 2: профілі особистості) в адаптації В. М. Карандашева. Опитувальник спрямований на вивчення цінностей, які людина декларує у своєму щоденному житті [1]. Також було використано тест сенсожиттєвих орієнтацій, який є адаптованою версією тесту *“Мета в житті”* Д. Крамбо і Л. Махолика (адаптацію здійснив Д. О. Леонтьєв) [2].

Дослідженням було охоплено 571 особу – молодь віком 17-35 років (середній вік досліджуваних становив 21,1 року, а відхилення – 3,99). У складі досліджуваної групи було 277 жінок (50,3 %) та 274 чоловіки (49,7 %). Усі респонденти були мешканцями м. Львова із середньою тривалістю проживання в місті 12 років, а в області – 16 років.

Першим етапом у реалізації поставленої мети було виділення за допомогою кластерного аналізу підгруп досліджуваних з різними типами прив'язаності до місця проживання. Кластерний аналіз проводився на основі показників шкал *“Прив'язаність до місцевості”* та *“Прив'язаність до місця”* (щоденна прив'язаність, ідеологічна прив'язаність, відсутність прив'язаності, емоційна прив'язаність), до яких було застосовано процедуру стандартизації даних. Аналіз ієрархічного дерева кластеризації (k-meaning) показав, що загальну групу досліджуваних доцільно розділити на три підгрупи.

Щоб охарактеризувати психологічні особливості виділених типів прив'язаності до місця проживання, спершу опишемо кожен з виділених кла-

стерів. Досліджувані, що потрапили до першого кластера (182 особи), характеризуються низькими показниками щоденної, ідеологічної та емоційної прив'язаності до місця проживання, а також високими показниками відсутності прив'язаності до місця проживання. Цей кластер, відповідно, дістав назву “Відсутність прив'язаності до місця проживання”, або ж *“неприв'язані до місця проживання”*.

Особам, що увійшли до другого кластера (185 осіб), притаманні помірно високі значення показників щоденної та емоційної прив'язаності до місця проживання, середні показники ідеологічної прив'язаності до місця проживання та низькі показники відсутності прив'язаності до місця проживання. Такий профіль було проінтерпретовано як “Традиційну прив'язаність до місця проживання”, що об'єднує осіб, які *“традиційно прив'язані до місця проживання”*.

Третій кластер (184 особи) характеризується високими показниками ідеологічної прив'язаності до місця проживання, середніми показниками емоційної прив'язаності та відсутності прив'язаності до місця проживання, а також низькими показниками щоденної прив'язаності до місця проживання. Виділеному кластеру було присвоєно назву “Активна прив'язаність до місця проживання”, або *“активно прив'язані до місця проживання”*. Цей кластер неоднозначний за своєю структурою, оскільки поєднує високі показники різних за валентністю зв'язків з місцем проживання (ідеологічна прив'язаність та відсутність прив'язаності), що вказує на те, що особи, які увійшли до цього кластера, демонструють особливий тип зв'язку з місцевістю проживання. Отож особи, які увійшли до цього кластера, з одного боку, виявляють зацікавленість щодо місця свого проживання, мають бажання брати участь у його справах, розвивати його та покращувати, а з другого боку – при нагоді змінити нинішнє місце проживання на нове, яке даватиме більшу кількість вигод та перспектив, вони б скористалися нею.

Проаналізуємо відтак ціннісні профілі представників виділених груп досліджуваних. На рисунку відображено середні значення рангів певної цінності щодо інших цінностей, які обчислювалися в кожній з виділених груп згідно з інструкцією методики “Цінності” Ш. Шварца (профілі особистості).

Зазначимо, що в досліджуваній молоді незалежно від типу її прив'язаності до місця проживання найбільш вираженими ціннісними орієнтаціями є: влада (M=7,71), традиції (M=7,76) та конформізм (M=6,81); а найменш вираженими – самостійність (M=3,37), доброта (M=4,23) та універсальність (M=4,79). Це можна пояснити віковими особливостями досліджуваних: молодість – це період, коли особа намагається заявити про себе, накопичити ресурси, реалізувати здібності, створити власне ім'я та зайняти своє місце “під сонцем”. Разом з тим через нестачу досвіду, знань чи ресурсів потреба в самоконтролі та самоуправлінні ще не до кінця

сформована: у молодості більшість осіб виконують чужі вказівки, що обмежує можливості самостійного чи творчого мислення.

Рис. Профілі ціннісних орієнтацій трьох типів прив'язаності до місця проживання: група 1 – “неприв'язані до місця проживання”; група 2 – “традиційно прив'язані до місця проживання”; група 3 – “активно прив'язані до місця проживання”.

Оскільки методика “Цінності” Ш. Шварца опрацьовується за допомогою порядкових шкал, то для порівняння виділених кластерних груп було використано Н-критерій Краскела–Уолліса (табл.).

Таблиця

Показники ціннісних орієнтацій досліджуваних, які виявляють різні типи прив'язаності до місця проживання*

Показники **	Групи досліджуваних			Значущість різниці між групами (критерій Краскела–Уолліса)
	Традиційно прив'язані	Активно прив'язані	Неприв'язані	
Влада	131,57	99,756	99,313	13,34551 (p=0,0013)
Універсальність	91,373	124,45	118,84	11,94831 (p=0,0025)
Доброта	90,905	123,37	120,73	12,27509 (p=0,0022)
Безпека	99,272	108,97	127,95	7,327965 (p=0,0256)

* Наведено середні значення суми рангів у кожній з виділених груп.

** Подано лише статистично значущі результати порівняння за показниками ціннісних орієнтацій.

Результати, отримані за методикою “Цінності” Ш. Шварца, свідчать про значущі відмінності між виокремленими групами досліджуваних за такими шкалами: *влада*, *універсальність*, *доброта* і *безпека*. В осіб, які “традиційно прив'язані до місця проживання”, спостерігається порівняно

вищий рівень вияву цінності влади, ніж у представників інших груп: “неприв’язаних до місця проживання” та “активно прив’язаних до місця проживання”. Отож особи, яким властивий традиційний тип прив’язаності до місця проживання, більшою мірою цінують досягнення соціального статусу або престижу, бажають здійснювати контроль і домінувати над людьми та ресурсами (такі особи вважають цінностями авторитет, багатство, соціальну владу, імідж тощо). Це можна пояснити тим, що місце проживання виконує декілька психологічних функцій для людини, зокрема надає відчуття безпеки, забезпечує її розвиток та дослідження довкілля тощо: що більше укорінена особа в місці проживання, то більш імовірно, що вона має налагоджену мережу соціальних контактів. Це також стосується власності людини: якщо вона визначилася з місцем проживання і не планує його змінювати, то починає докладати більше зусиль для створення добробуту, накопичення майна та соціальних зв’язків на території, на якій розташована її власність; їй буде легше взаємодіяти, і вона відчуватиме певну перевагу порівняно з особами, які не мають такого зв’язку з місцем проживання, на цій території.

У представників групи досліджуваних, які “традиційно прив’язані до місця проживання”, спостерігається порівняно нижчий рівень вияву цінностей *універсальності* і *доброти*, ніж у групах осіб, “неприв’язаних до місця проживання”, та “активно прив’язаних до місця проживання”. Цінності універсальності та доброти відображають особливості соціальної взаємодії: універсальність полягає в розумінні, терпимості, захисті благополуччя людей та природи, а доброта спрямована на підтримання благополуччя людей, з якими людина перебуває у близьких стосунках, і забезпечує доброзичливі стосунки в повсякденному спілкуванні та взаємодії з близькими людьми. Отож особи, які “активно прив’язані” та “неприв’язані” більшою мірою цінують соціальні стосунки, взаємини з оточенням, докладають більше зусиль для підтримання цих стосунків, що виражається в толерантності, терпимості, вияві доброзичливості тощо. Це можна пояснити тим, що для осіб з цими типами прив’язаності більшою мірою важливі соціальні взаємини, які вони створюють у певній місцевості, діяльність чи вигоди, які можуть їм дати ці соціальні контакти, а не власне якесь конкретне фізичне місце проживання.

Ще одну значущу відмінність між групами досліджуваних зафіксовано за показниками цінності *безпеки*: особам, що “неприв’язані до місця проживання”, притаманний вищий рівень цінності безпеки, ніж представникам групи осіб, які “традиційно прив’язані до місця проживання”. Отож, особи, які “неприв’язані”, більшою мірою прагнуть до власної безпеки та безпеки інших людей, гармонійного розвитку суспільства та стосунків. Місце як об’єкт прив’язаності може виконувати функцію безпеки: ймовірно, що особи, які неприв’язані до актуального місця прожи-

вання, мають незадоволену цю функцію, тому цінність безпеки постає для них гостріше, ніж для представників інших типів прив'язаності до місця проживання.

Можемо спостерігати значущі відмінності між показниками виокремлених нами груп досліджуваних за всіма шкалами тесту сенсожиттєвих орієнтацій Д. О. Леонтєва. В “активно прив'язаних” осіб спостерігається найвищий рівень вираження загального показника сенсожиттєвих орієнтацій ($M=110,96$), а в осіб, “неприв'язаних до місця проживання” ($M=86,95$), – найнижчий. Особи, що “традиційно прив'язані до місця проживання”, мають щодо цих двох груп середні показники сенсожиттєвих орієнтацій ($M=98,1$). У “неприв'язаних до місця проживання” осіб спостерігаються найнижчі рівні показників за такими шкалами тесту: *цілі в житті*, *процес життя*, *результат життя*, *локус контролю-Я*, *локус контролю-життя*.

Якщо говорити про показники шкал “цілі в житті”, “процес життя”, “результат життя”, то спостерігаємо значущі відмінності в усіх трьох виділених групах типів прив'язаності до місця проживання: “активно прив'язаним” особам притаманний найвищий рівень показників цілей у житті ($M=33,53$), процес життя ($M=34$) та результат життя ($M=27,69$), “традиційно прив'язаним” особам – порівняно нижчий ($M=29,77$), ($M=28,97$) та ($M=24,23$), відповідно, а “неприв'язаним” особам – ще нижчий ($M=26,05$), ($M=24,29$) та ($M=20,58$), відповідно. Такі результати свідчать, що “активно прив'язані” особи характеризуються порівняно вищим рівнем задоволеності в разі досягнення цілей, вони впевнені у власній здатності самостійно обирати задачі та досягати результатів, а також їм властива емоційна насиченість сьогодення та задоволеність минулими досягненнями порівняно з представниками інших типів. “Активно прив'язаним” особам властивий найвищий показник наявності життєвих цілей, вони вміють жити і бути задоволеними власним життям, ставити усвідомлені цілі і брати відповідальність за їх реалізацію.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Результати наведеного емпіричного дослідження підтверджують, що прив'язаність певної особи до місця проживання пов'язана з її ціннісними орієнтаціями. Описані типи прив'язаності до місця проживання відбивають особливості ставлення людини до її місця проживання. Результати порівняльного аналізу засвідчили наявність значущих відмінностей у ціннісній сфері досліджуваних, що порізному ставляться до місця.

Особи з “традиційним типом прив'язаності до місця проживання” більшою мірою скеровані на владу, для них вартісним є досягнення високого соціального статусу, що дає змогу контролювати людей і ресурси, домінувати над іншими та доквіллям. Володіння багатством, соціальними зв'язками, різноманітними ресурсами забезпечує особі авторитет,

владу, самодостатність. Можна припустити, що особи з таким типом прив'язаності до місця радше намагаються місце проживання пристосувати до своїх потреб, використати його у своїх цілях. Якщо скористатися термінологією А. Маслоу, то можна стверджувати, що описані особи керуються “дефіцитарною” мотивацією: “місце (і усе та всі, що в ньому перебувають) має слугувати забезпеченню моїх потреб”. Можна припустити, що такі особи міцно облаштовуються в певній місцевості, пускають міцне та розгалужене коріння. Вони не лише самі тримаються місця, до якого прив'язані, а намагаються прив'язати до нього і своїх близьких, оскільки потребують сталості і впевненості у майбутньому.

Особам з “активним типом прив'язаності до місця проживання” більшою мірою властиві цінності доброти та універсальності. Такі особи високо цінують взаємини з оточенням, докладають більше зусиль для їх підтримки, що виражається в їхній толерантності та доброзичливості. Їм притаманний порівняно вищий рівень задоволеності при досягненні цілей, вони впевнені у власній здатності самостійно обирати завдання та досягати оптимальних результатів, прагнуть створювати і ділитися плодами своєї творчості з іншими. Такі особи найбільше серед опитаних молодих людей задоволені власним життям, уміють брати на себе відповідальність за те, що з ними відбувається в теперішньому. Це особи, що керуються “буттєвою” мотивацією; для них важливіше, що вони можуть зробити для довкілля, ніж те, що це довкілля може їм дати. Такі особи здатні пускати глибоке коріння в певній місцевості, але, ймовірно, доволі легко можуть поміняти місце проживання та швидко прижитися і на новій території.

Особа, “не прив'язані до місця свого проживання”, більшою мірою зорієнтовані на безпеку. Вони прагнуть спокою, впевненості у можливості задоволення власних потреб сьогодні і в майбутньому, що може їм забезпечувати довкілля фізичне і соціальне. Ще однією визначальною ознакою “неприв'язаних осіб” є те, що вони характеризуються найнижчим рівнем показників сенсожиттєвих орієнтацій. Це описує їх як таких, що не задоволені власним теперішнім і вже прожитою частиною життя. Такі особи зазвичай не впевнені у власних силах, тому більше покладаються на ресурси інших. Можна припустити, що такі особи не дозволяють собі прив'язуватися до певного місця проживання, щоб, використавши ресурси певного місця, без сильних негативних переживань перейти на інше місце, яке має потрібні їм ресурси і дозволить ними скористатися. Видається, що власне такі особи найбільше схильні до міграції, не укорінюються в певному місці, їм найбільше пасує метафора “перекотиполя”.

Оскільки досліджувалися лише мешканці Львова, що вирізняється з-поміж міст України не лише розмірами, але й особливостями історичного, культурного, архітектурного, економічного характеру, аналогічним

дослідженням варто охопити мешканців населених пунктів різного типу (сіл, містечок, районних центрів тощо) та інших регіонів України, а також міст з коротшою історією, іншою культурною та історичною спадщиною, економічною інфраструктурою тощо. Варто було б також дослідити особливості прив'язаності до місця проживання осіб різного віку. Ще одним важливим вектором дослідження може бути виявлення схильності до міграції осіб з різним типом прив'язаності до місця проживання. Такі масштабні дослідження дали б змогу глибше зрозуміти психологічні механізми феномену прив'язаності до місця проживання.

Література

1. *Карандашев В. Н.* Методика Шварца для изучения ценностей личности: концепция и методическое руководство / В. Н. Карандашев. – СПб. : Речь, 2004. – 70 с.
2. *Леонтьев Д. А.* Тест смысложизненных ориентаций (СЖО) / Д. А. Леонтьев. – 2-е изд. – М. : Смысл, 2000. – 18 с.
3. *Bilsky W.* Values and personality / W. Bilsky, S. H. Schwartz // *European Journal of Personality*. – 1994. – № 8. – P. 163–181.
4. *Bowlby J.* Attachment and loss: Vol. 1. Attachment (2nd ed.) / J. Bowlby. – New York : Basic Books, 1982.
5. *Giuliani M. V.* Theory of attachment and place attachment / M. V. Giuliani // *Psychological theories for environmental issues*; [In M. Bonnes, T. Lee and M. Bonaiuto (Eds.)]. – Aldershot : Ashgate, 2003. – P. 137–170.
6. *Lewicka M.* Psychologia miejsca / M. Lewicka. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2012. – 637 s.
7. *Lewicka M.* Ways to make people active: Role of place attachment, cultural capital and neighborhood ties / M. Lewicka // *Journal of Environmental Psychology*. – 2005. – № 4. – P. 381–395.
8. *Proshansky H. M.* Place identity: Physical world socialization of the self / H. M. Proshansky, A. K. Fabian, R. Kaminoff // *Journal of Environmental Psychology*. – 1983. – № 3 (1). – P. 57–83.

Reference

1. *Karandashev, V. N.* (2004). *Metodika Shvartsa dlya izucheniya tsennostey lichnosti: kontseptsya i metodicheskoye rukovodstvo* [Schwartz's method for studying the values of personality: the concept and methodological guidance]. St. Petersburg : Rech Publ. (rus).
2. *Leontyev, D. A.* (2000). *Test smyslozhiznennykh oriyentatsiy (SZhO)* [Test of sense-life orientations]. Moscow: Smysl Publ. (rus).
3. *Bilsky, W.* and *Schwartz, S. H.* (1994). Values and personality, *European Journal of Personality*, 8, 163–181.
4. *Bowlby, J.* (1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment* (2nd ed.). New York: Basic Books.

5. Giuliani, M. V. (2003). Theory of attachment and placeattachment. In M. Bonnes, T. Lee, and M. Bonaiuto (Eds.) *Psychological theories for environmental issues* (pp. 137–170). Aldershot: Ashgate.
6. Lewicka, M. (2012). *Psychologia miejsca*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar (pol).
7. Lewicka, M. (2005). Ways to make people active: Role of place attachment, cultural capital and neighborhood ties, *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 4, 381–395.
8. Proshansky, H. M. (1983). Place identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 3 (1), 57–83.

Грабовская С. Л., Мандзык Т. М. Особенности ценностных ориентаций городской молодежи с различными типами привязанности к месту жительства

С помощью кластерного анализа выделены группы, объединяющие лиц с разными типами связей с местом жительства (“непривязанные”, “традиционно привязанные”, “активно привязанные”), и осуществлен их сравнительный анализ. “Активно привязанным” к месту жительства лицам присущ сравнительно более высокий уровень проявления ценностей доброты и универсальности, чем лицам, которые “традиционно привязаны” к месту жительства. “Непривязанные” к месту жительства лица по сравнению с теми, кто имеет другие типы привязанности, выше ценят безопасность, а “традиционно привязанным” присущи высокие показатели ценности власти. “Активно привязанные” к месту жительства лица проявляют значимо более высокий уровень смысложизненных ориентаций по сравнению с “непривязанными”, особенно по таким показателям, как наличие целей в жизни, рефлексия процесса и результата жизни, локус контроля-Я, локус контроля-жизнь.

Ключевые слова: привязанность к месту жительства, ценностные ориентации, смысложизненные ориентации, молодежь.

Hrabovska S. L., Mandzyk T. M. Features of value orientations of urban youth with different types of attachment to the place of residence

On the basis of cluster analysis it was distinguished groups, which incorporate people with different types of connection with their place of residence (“not attached”, “traditionally attached”, “actively attached”), and comparative analysis of these groups was carried out. Those individuals who are “actively attached” to their place of residence have an appreciably higher level of expression of the values of kindness and universality than those individuals who are “traditionally attached” to their place of residence. “Not attached” to their place of residence individuals appreciate security more in comparison with those who have different types of attachment, and “traditionally attached” individuals demonstrate higher indicators on the value of power. Also, those individuals who are “actively attached” to their place of residence show a significantly higher level of sense-and-life orientations than “not attached” individuals, especially in terms of availability of goals in life, the reflection of the process and the outcome of life, the locus of control of “Self”, and the locus control of life.

Key words: attachment to the place of residence, value orientations, sense-and-life orientations, youth.